

پژوهش‌هایی
در نیم قرن نخستین
حلفت

با اهتمام: علی لباف

سرشناسه: لیاف، علی، ۱۳۵۳
 عنوان و نام پدیدآور: پژوهش‌هایی در نیم قرن نخستین خلافت / به اهتمام
 علی لیاف.
 مشخصات نشر: تهران: مرکز فرهنگی انتشاراتی منیر، ۱۳۸۸.
 مشخصات ظاهری: ۳۴۴ ص.
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۹-۷۷۹-۹
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا.
 موضوع: اسلام، تاریخ خلفا، زندگانی عایشه.
 ردیف‌نامه کنگره: ۱۳۸۸ ۱۶۰۱۸ ۲۰۲ / ۵۴ BP ۲۲۳
 ردیف‌نامه دیوبی: ۲۹۷ / ۴۵۲
 شماره کتابشناسی ملی: ۱۵۲۷۲۸۵

ISBN 978 - 964 - 539 - 779 - ۹ ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۹-۷۷۹-۹

پژوهش‌هایی در نیم قرن نخستین خلافت

مؤلف: علی لیاف

ناشر: مرکز فرهنگی انتشاراتی منیر

حروفچینی و صفحه‌آرایی: شبیر

خطاط جلد: محسن مؤمنی

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

ویراست جدید

چاپ: صبا

کلیه حقوق اعم از تکثیر، انتشار و بازنویسی (چاپی، صوتی، تصویری،
 الکترونیکی و pdf) برای ناشر محفوظ است.

تهران، خیابان مجاهدین، چهارراه ابسرداد، ساختمان پزشکان، واحد ۹

تلفن و فاکس: ۰۷۷۵۲۱۸۳۶ (۶ خط)

اینستاگرام:
monir_publisher

کanal تلگرام:
telegram.me/monirpub

پست الکترونیک:
info@monir.com

فهرست

بخش یکم: سیزده سال زمامداری خلفا پس از سقیفه

۱۵	انگیزه این تحقیق
۱۷	یادداشت
۲۷	تحلیل آیة‌الله‌سیک‌محمد‌ضیاء‌آبادی از دوران زمامداری خلفا
۳۱	پیش‌گفتار: خلافت راشدہ انعایی خلاف واقع
۴۹	گفتار یکم: بررسی زهد و ساده‌زیستی
۴۹	انگیزه زهد زمامداران
۵۳	زهد سیاسی
۵۵	زهد یا عوام‌فریبی
۵۷	راهی با رفقارهای دوگانه
۶۵	استفاده شخصی از بیت‌المال
۷۱	رفاه پنهان
۷۴	حمایت از اشرافیت و ثروت اندوزی
۷۴	۱ - حمایت از معاویه

* ۸ * پژوهش‌هایی در نیم قرن نخستین خلافت

۷۷	۲ - حمایت از تمیم داری
۷۷	۳ - حمایت از زیدبن ثابت
۷۸	۴ - حمایت از فتند
۷۹	اموال کارگزاران
۸۲	انتخاب کارگزاران
۸۲	الف) انتخاب مُنیرقین شعبه
۸۴	ب) انتخاب خالدبن ولید
۸۴	ج) انتخاب عمروبن عاص
۸۵	زهد بی جهاد
۸۸	غذای مطبوع
۹۱	رقابت با زهد امیر المؤمنین <small>علیه السلام</small>

گفتار دوم: بررسی عدالت اجتماعی

۹۵	رسیدگی به محرومان
۹۵	محبت به مردم
۱۰۰	جامعه طبقاتی
۱۰۲	سیاست تبعیض نژادی
۱۰۹	۱ - تحریم ورود غیر عرب به مدینه
۱۱۳	۲ - منع قصاص عرب توسط غیر عرب
۱۱۳	۳ - منع سخن گفتن به زبان غیر عربی
۱۱۴	۴ - اعتراض به حکومت آزاد شدگان بر قریش
۱۱۵	۵ - جلوگیری از ازدواج مردان غیر عرب با بانوان عرب
۱۱۵	۶ - اختصاص کمترین مستمری از بیت المال به غیر عرب
۱۱۶	۷ - تبعیض میان عرب شهرنشین و بادیه نشین
۱۱۹	بهره‌گیری اعراب از تبعیض نژادی
۱۲۱	علت عظمت زمامداران نزد عرب
۱۲۳	تأثیر عظمت زمامداران بر حکومت امیر المؤمنین <small>علیه السلام</small>

فهرست *

۱۲۹	گفتار سوم: بررسی عدالت قضایی
۱۲۹	رفتارهای دوگانه در قضاوت
۱۲۹	۱ - برخورد دوگانه با حضرت زهرا ^{علیها السلام} و جابرین عبدالله انصاری
۱۳۳	۲ - برخورد دوگانه با فرزند عمرو عاص و عباده بن صامت
۱۳۵	۳ - برخورد دوگانه با فرزند عمرو عاص و مغیرة بن شعبه
۱۳۸	ب) توجهی به دادخواهی مظلوم
۱۴۱	گفتار چهارم: بررسی حقوق مخالفین قانونی
۱۴۱	نحوه برخورد با مخالفین قانونی
۱۴۱	سیاست مُشت آهین
۱۴۶	برچسب ارتداد
۱۷۱	نمونه هایی از برخورد دستگاه خلافت با مخالفین قانونی
۱۷۱	الف - مالک بن نوره
۱۷۴	دو تذکر
۱۸۰	ب - سعد بن عباده
۱۸۴	ج - ام فروه
۱۸۵	ماجرای سوزاندن فوجانه السُّلَمِی
۱۸۹	گفتار پنجم: بررسی آزادی های فردی و اجتماعی
۱۸۹	برخورد با جوانان
۱۸۹	(الف) برخورد با زید بن معاویه قشیری
۲۰۱	(ب) برخورد با نصرین خجاج
۲۰۲	قربانیان محدودیت
۲۰۳	(الف) ابن عباس
۲۰۳	(ب) ابوایوب
۲۰۴	(ج) غلام زبیر بن عوام
۲۰۴	(د) ضیبغ بن عسل

* پژوهش‌هایی در نیم قرن نخستین خلافت

۲۰۶	ه) راویان حدیث
۲۰۷	خشونت و افراطگرایی
۲۱۱	خشونت عمر مانع از انتقاد به او بود
۲۱۱	خشونت او نسبت به زنان مضاعف بود

بخش دوم: نگاهی گذرا به نقش عایشه در تاریخ اسلام

انگیزه تلخیص کتاب سه جلدی «نقش عایشه در تاریخ اسلام»

۲۱۷	تألیف: علامه سید مرتضی عسکری
۲۲۱	پیش‌گفتار: دورنمایی از نگاهانی عایشه

۲۲۵	گفتار یکم: عایشه در خانه پیامبر ﷺ
۲۲۵	تعقیب‌های شبانه
۲۳۱	حسابات و غیرت
۲۳۱	نمونه ۱) عایشه و غذای امساله
۲۳۲	نمونه ۲) عایشه و غذای حفظه
۲۳۲	نمونه ۳) عایشه و غذای ضفیه
۲۳۴	برخوردها و بازتاب‌ها
۲۳۴	نمونه ۱) عایشه و ضفیه
۲۲۵	نمونه ۲) عایشه و سوده
۲۲۶	نمونه ۳) عایشه و زنان بی‌مهریه
۲۲۸	نمونه ۴) عایشه و ملیکه
۲۳۹	نمونه ۵) عایشه و آسماء
۲۴۱	نمونه ۶) عایشه و ماریه

فهرست *

۲۴۵	خاطرات خدیجه
۲۴۸	کینه‌توزی با علی <small>علیہ السلام</small>
۲۴۹	شادمانی در عزای فاطمه <small>علیہ السلام</small>
۲۵۱	بازشناسی خلق و خوی عایشه
۲۵۳	گفتار دوم: عایشه در دوران حکومت ابوبکر و عمر
۲۵۳	زیر سایه خلافت
۲۵۴	مثال ۱) صدور فتوا
۲۵۵	مثال ۲) برداشت گزاف از بیت المال
۲۵۵	مثال ۳) دریافت هدایای گران قیمت
۲۵۶	مثال ۴) کسب قدرت سیاسی
۲۵۸	پشتیبانی از دستگاه خلافت
۲۶۱	گفتار سوم: عایشه در دوران حکومت عثمان
۲۶۱	تأیید و پشتیبانی
۲۶۳	خشم و طغیان
۲۶۹	فتوای تاریخی عایشه به قتل عثمان
۲۷۵	گفتار چهارم: عایشه در دوران خلافت بر حق علی <small>علیہ السلام</small>
۲۷۵	فرمان قتل، به خون خواهی مبدل گردید
۲۸۰	پیمان شکنی طلحه و زیر
۲۸۲	تحهیز لشکر علیه علی <small>علیہ السلام</small>
۲۸۵	شتابان به سوی عراق
۲۸۷	نامه عایشه به خصصه
۲۸۹	از اشغال بصره تا آغاز جمل
۲۹۲	نبرد جمل